

Izdevējdarbība Vidzemē līdz 1944. gadam: ieskats vēstures avotu daudzveidībā

Jana Dreimane
Pētniecības un interpretācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka
Jana.Dreimane@lnb.lv

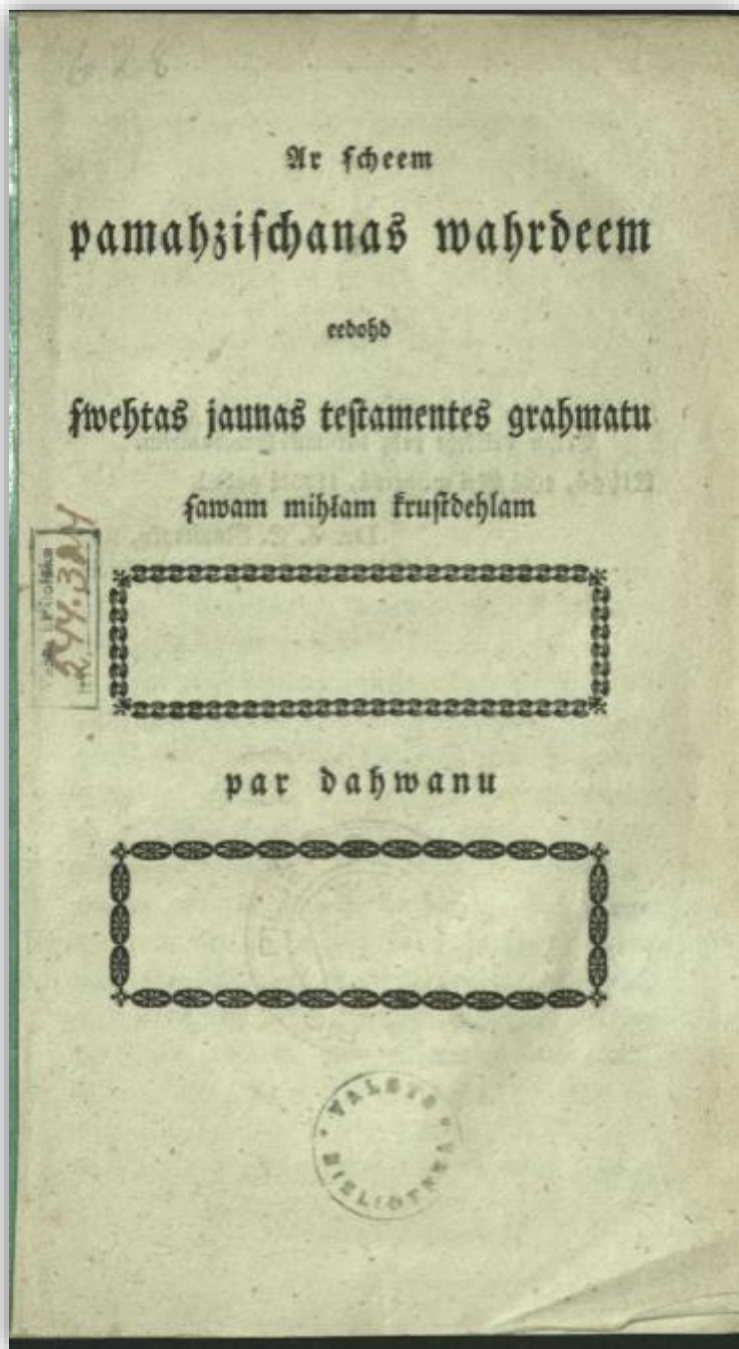

**Valtenberģu
(Mazsalacas)
lauksaimnieks
Kristaps Kaktiņš,
(1801-1867)**

No:

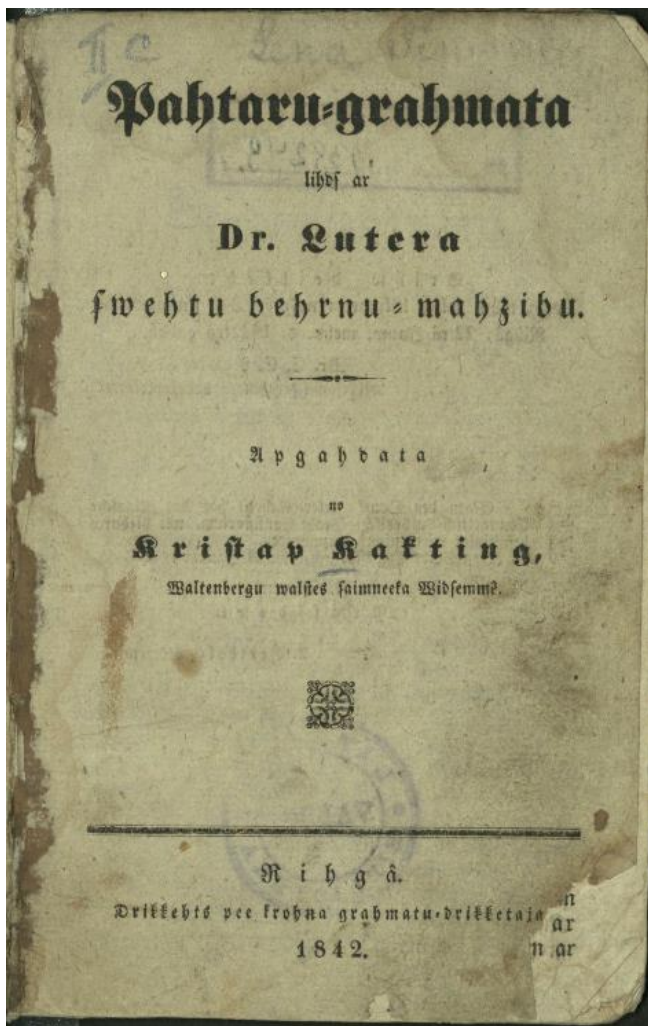
Svētas patiesības liecinieks
uz sprediķu vīzi. Pār visiem
svētdienu un svētku
Evaņģeliumiem un citām
svētku rakstu vietām
sarakstīts no tā latvieša
Kristap Kaktiņg, Vidzemē.
Pirmā puse. (1843)

(apskatāma LNB Digitālajā bibliotēkā)

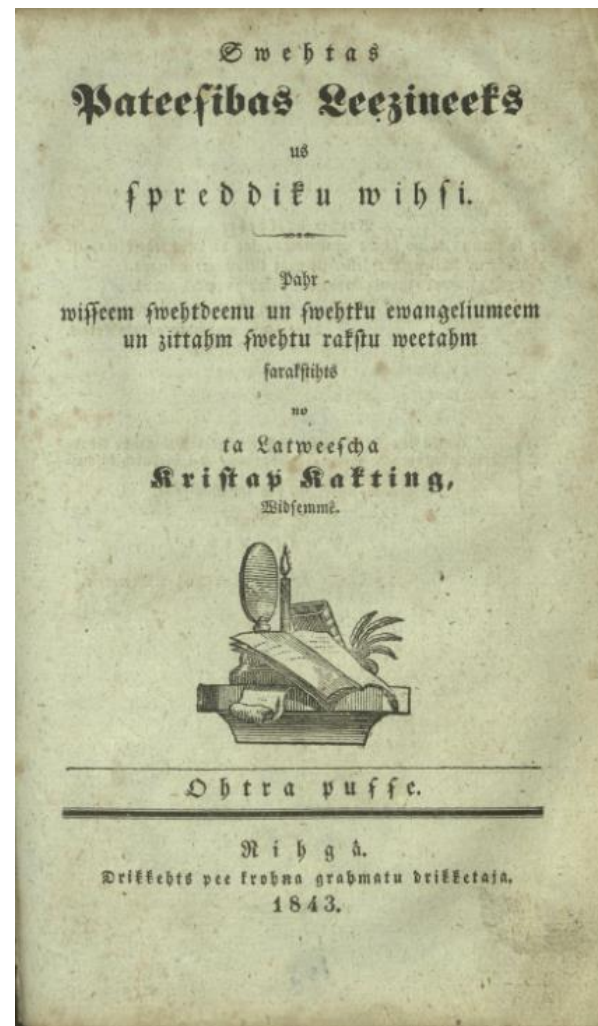
**Pirmā zināmā latvieša
paša sarakstītā un
apgādātā grāmatiņa -
Kristapa Kaktiņa “Ar
šiem pamācīšanas
vārdiem iedod svētas
Jaunas Testamentes
grāmatu savam mīļam
krustdēlam par
dāvanu” (iespiesta
Rīgā, Vilhelma F.
Hekera spiestuvē,
1835)**

(apskatāma LNB Digitālajā bibliotēkā)

Kaktiņš, Kristaps. Pahtaru-grahmata lihds ar Dr. Lutera swehtu behrnu- mahzibu. / Apgahdata no Kristap Kaktiņg, Waltenbergu walstes saimneeka Widsemmē. Rihgā : Driķķehts pee krohņa grahmatu-driķķetaja, 1842.

LNB Digitālā bibliotēka

Kaktiņš, Kristaps. Swehtas Pateesibas Leezineeks us spreddiķu wihsī. Pahr wisseem swehtdeenu un swehtku ewanġeliumeem un zittahm swehtu rakstu weetahm / sarakstihts no ta Latweescha Kristap Kaktiņg, Widsemmē. Ohtra pusse. Rihgā : Driķķehts pee krohņa grahmatu-driķķetaja, 1843.

LNB Digitālā bibliotēka

S i n n a
pahrs
sah̄tibas beedribahm

1. Dsehreji to Deewa = wals̄tibu ne cemantoh̄s.
(1. Kor. 6, 10.)

Tas Apustuls Peh̄ters raksta tah̄m draudsehm:
»Effeet gaddigi, effeet nomoh̄dā, jo juh̄su prettineeks, tas wels̄, staiga apfah̄rt, itt k̄a ruh̄kdams lauwa un mekle, kurreu tas aprih̄j.« (1 Peh̄t. 5, 8.) Schee wahr̄di ne ween ta Apustula laik̄ōs wehr̄ā leekami, bet pateesi arri muh̄su laik̄ōs; schodeen tas wels̄ wehl̄ staiga apfah̄rt itt k̄a ruh̄kdams lauwa, un mekle kurreu tas aprih̄j. Eewu wiensch̄ peewih̄le ar tshuh̄skas gih̄mi; — muh̄su Kungam Jesum Kristum tuk̄snesi peestah̄jah̄s kahr̄dinadams (Matt. 4); Anantiu un Sawiru ar mantah̄m willinoja us pasufchanu (Apust. d. 5.); Juh̄dasa sirdi ar naudu groh̄sija (Sahn. 13, 27.); — un tā simtkah̄rtigi sawu nelabbu ammatu pasaulē strah̄dajis. Bet ne wiss̄ wez̄jōs laik̄ōs ween tas tā bijs̄is, arri muh̄su deenās meh̄s redsam dauds̄ zilwekus k̄a ar wella walgeem saistirus.

Kad tab nu waižajam, ar kah̄deem walgeem tas wels̄ schodeen zilwekus saista, tad dauds̄ buhtu ko strah̄stih̄t, bet meh̄s weenu ween gr̄ibbam minneht, — to meh̄s redsam itt stipru, un kas tur ceptinces, tas laiuh̄ko, k̄a is̄welkah̄s. Schis walgs̄ irr: brandwih̄ns. Labbaku leetu wels̄ peh̄z sawas gudribas zilwekem ne warreja eemah̄ziht, ne k̄a brandwih̄nu. Tas zilwekam prahtu tā pah̄rgrohs̄a, ka pats̄ ne mannah̄s, ko darra, lehn̄itim zilweku poh̄sta pee meefas un pee dweh̄seles.
— Ifkats̄ to wainu reds̄. Ne gr̄ibbam dauds̄ pah̄r to runnah̄t; to ween salkam: Effeet gaddigi, effeet nomoh̄dā, jo juh̄su prettineeks, tas wels̄, staiga apfah̄rt itt k̄a ruh̄kdams lauwa, un mekle, kurreu tas aprih̄j; tam stah̄ weet pretti stipri tizzibā.»

Döbner, August. Sinņas pahr sahtibas beedribahm. [Rīga] : [H. Treijs], [1837] 20 lpp.
Pirmais iespiedums.
LNB Digitālā bibliotēka

		4. M. Grotis Karmans					
frītzjēdun. Kāp.	apdzīgt.	<u>N. St. Wilfrid: Keggum</u>					
		Saknis. Kolluāks	24.	-	-	-	-
		M. M. Kādē. Kolluāks. M. Sāks					
		B. 1. Jūlians. Saku. Vīkēns					
		2. Jūlians. Saku. Sēvā					
		3. M. Saku. Sēvā					
		M. S. Sēvā. Sēvā					

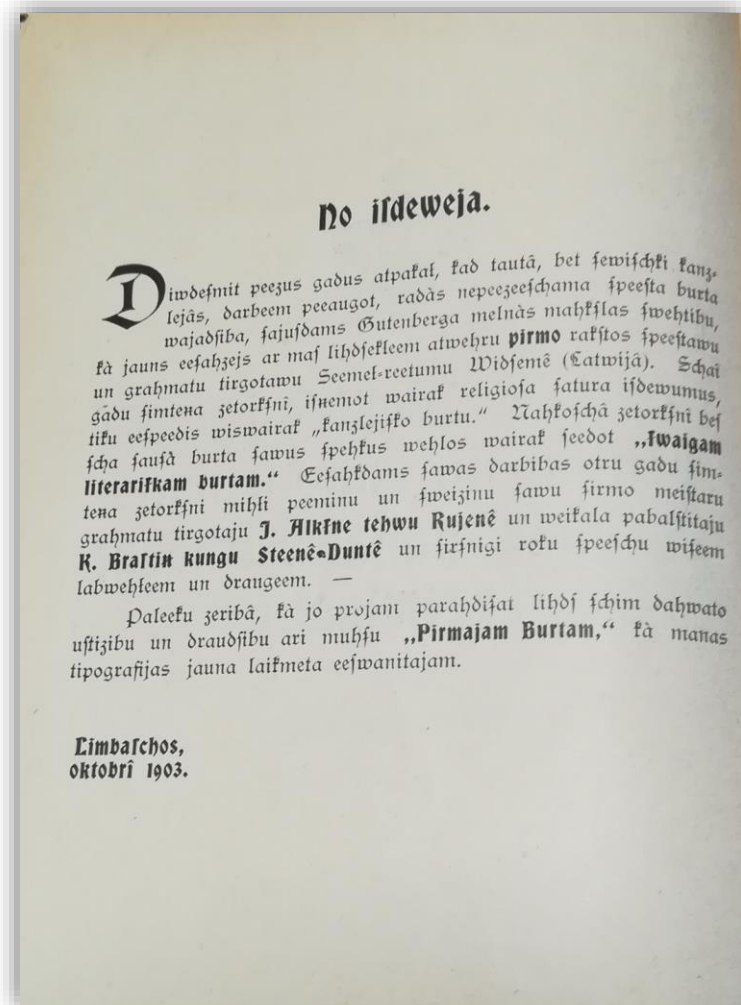
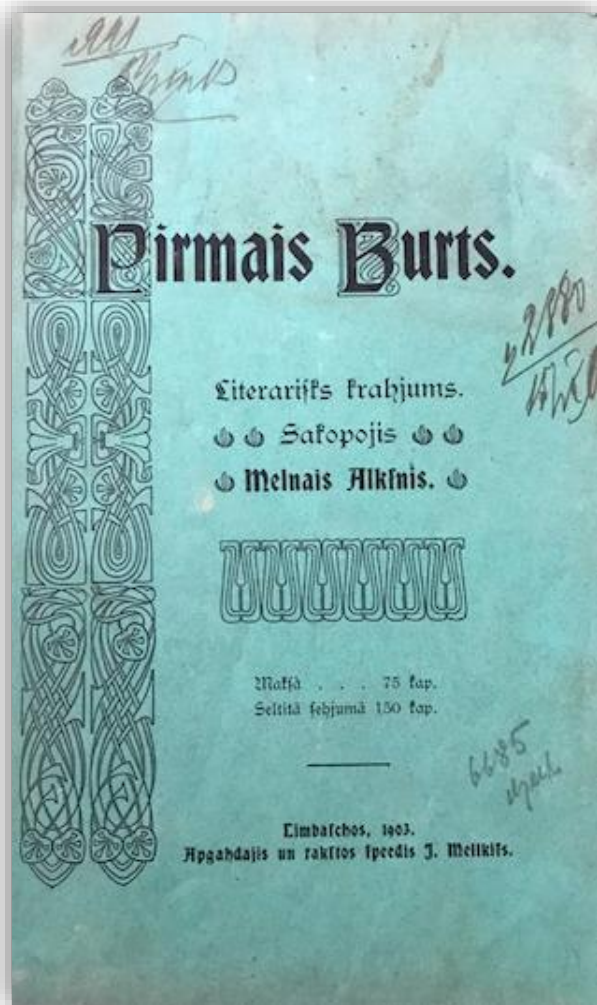
1857. gadā Matīšu latviešu draudzē kristītie

raduraksti.arhivi.lv

		<u>XX^{te} Keggum</u>		
89.	39	Mahy Keggum. Saku. Sēvā	11/2	11/2
		Saku. 1 ^{te} Saku. Sēvā	17/2	17/2
		2. Saku. Sēvā	3/2	11/2
138	90	Karl Mellakissel	33	41
		Saku. 1 ^{te} Saku. Sēvā	10/2	2/2
		2. Saku. Sēvā	1/2	1/2
211		P. Saku. Sēvā		

Dvēseļu revīzija Vilzēnu privātmuižā 1858. gada 10. martā.

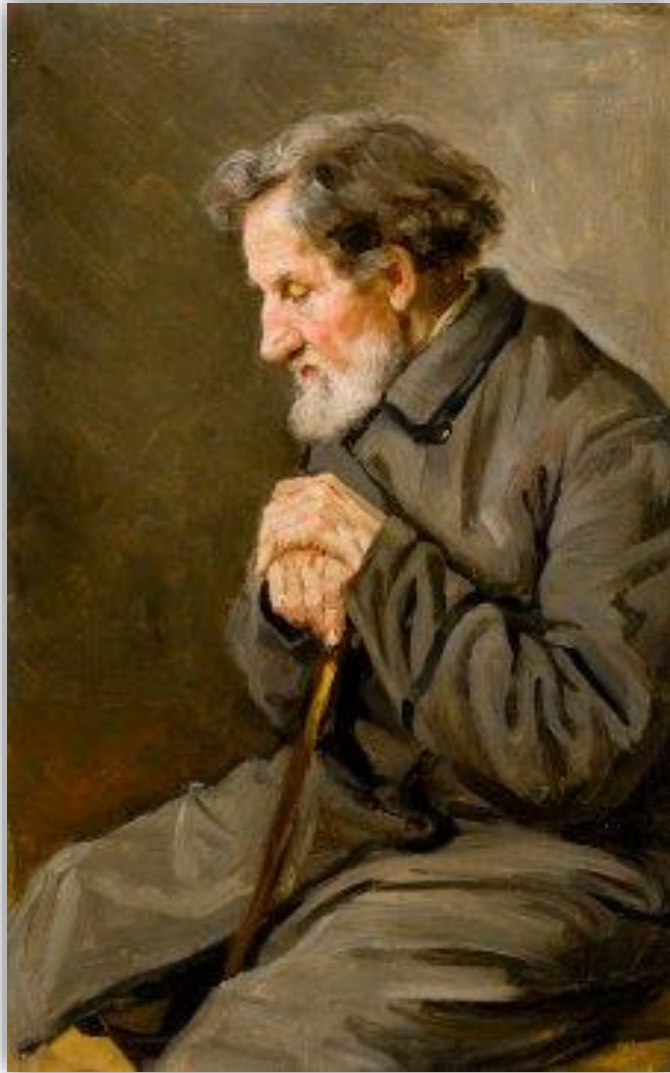
raduraksti.arhivi.lv

Melnalksnis, Augusts. (sast.). Pirmais burts : literārisks krahjums
[J. Melkīša 25. darba jubilejai veltīts izdevums] .

Limbaži : I. Melkiss, 1903.

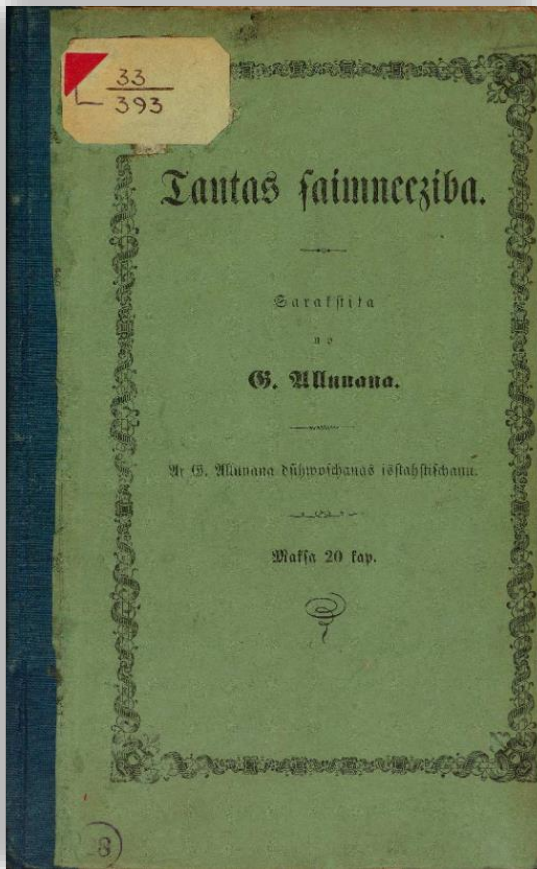
Pirmajā attēlā: tradicionālais pirmā iespiedēja Johana Gūtenberga
portretējums izdevumā

Jānis Alksnis (arī Alksne,
1818-1912) - pirmais
profesionālais latviešu
tautības grāmatu tirgotājs.
Nodarbojies arī ar grāmatu
iesiešanu un izdošanu.
Domājams, Jāņa Melķīša
darbuzinātājs

(J. Alkšņa dēla Ādama Alkšņa glezna)

Pirmie profesionālie latviešu grāmatu izdevēji

1. 1867 - Jelgavā iznāk Heinriha jeb Indriķa Alunāna apgādātā Jura Alunāna grāmata "Tautas saimniecība". 1873.gadā I. Alunāns atver arī veikalu ar maksas bibliotēku.
2. 1867 - Kārlis Štālbergs jeb Stālbergs Jelgavā izdod grāmatu "Fr. v. Schillera Wallensteins" sērijā «Citu tautu rakstnieki», kopš 1869. gada Rīgā, kur iegādājies spiestuvi un grāmatveikalu. Pirmais latvietis - tipogrāfijas īpašnieks.
3. 1867 - Klāvs Ukstiņš uzsāk izdevējdarbību Liepājā, publicējot J. Goldmaņa "Pamācīšanu, kā bērni mācāmi rakstīt". 1876. gadā atver arī grāmattirgotavu ar bibliotēku.
4. 1881 (1880?) - Cēsīs izdevējdarbību sāk vietējais aktieris, tipogrāfs Kārlis Mačernieks

19
 Limbačhōs 13 Nov 1878.
 Tees.
 W. F. Hekeram Riga!
 Tees laipniņi lūgts
 izdot prett jama
 jham jhāi tē fiktas
 grahamā, un tāt Klā
 jaceat parādā jalis
 jhāi 310 kop j.
 10 Behru dreggs - I. dala
 10 Haag. Krecuvalotas
 10 Kollas maife I
 25 Kāllbrānd Seewahrdus
 25 hirtānsiper kalendā pr
 1884 - ne esetas
 25 Fauna akbeze Schwes
 ne esetas
 30 kalendāres - ne esetas
 Ar zeeņis
 Jmelkies

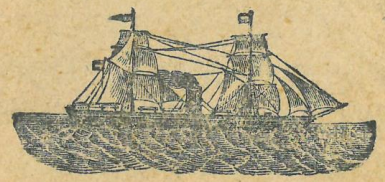
J. Melķīša pasūtījums izdevējam V.
 F.Hekeram 1878.gada 29. novembrī.
 LU AB Misiņa bibliotēka

17
 Limbačhōs 12. Nov 1883
 38
 Konejams W. F. Hekeram Riga.
 Tees laipniņi lūgts, tam jhāi
 manam izdot, prett jham
 jama jhāi tē fiktas
 grahamā, un tāt Klā
 jaceat parādā jalis
 jhāi 310 kop j.
 25. Behru dreggs ne esetas
 5. Kollas maife I dala
 6. Krecuvalotas
 Kollas maife I dala
 5. Behru dreggs
 Ar zeeņis
 Jmelkies

Pasūtījums V.F.Hekeram 1883.gada 12.
 novembrī (paliekot parādā). Daļa grāmatu
 (kalendāri) pasūtīta neiesieta.
 LU AB Misiņa bibliotēka

L 6783 y 211 # 115

Damfkugis
S h i l l e r s

ar izreisotajeem juhras breesmās,
7. maijā 1873. gadā,
pee Szilli klints salāhm Anglijā.

Turklāht ar skaištu rihmi apdziedats

no
P. Esch

Limbažos,
apghdats un dabujams pee J. Melkisa,
1881.

L-1

10

Limbažos

pee J. Melkisa ir dabujams
nupat manā apghdeenā
kā isnahzīs:

Mahrtina Lutera masais katkismis eefeets plahnōs wahtōs	6 kap.
Tas pats zeetōs wahtōs	10 "
Skolas-leezibas preefch pagastu un draudsu skolahm, gabals	2 "
100 gabali uš reišu	150 "
Kā ari skolās-ruli un preefch pagastu teefahm un waldibahm wisadas isdarischanas, eenahku- fchu rakstu, protokol grahmatas, galwas naudas grahmatas, kā ari galwas naudas nodoschanu grahmatinas par simtu	200 "

Wisadi grahmatu eeseefchanu darbi teef
preti nemti un pehz katra wehleschanos isdariti.

F

Damfkugis Šillers ar izreisotājiem jūras briesmās : 7. maijā 1873. g. pie Scilli klints salām Anglijā : turklāt ar skaistu rīmi apdziedāts. Limbaži : J. Melkiss, 1881

**Drufas darbus vogašu waldem,
teefam un femneeku wiroteefam:**

Rofes gramatas, eerahstafšu un ifgabifšu
raftu fchurafas, wogašu ralfas, nobofu
gramatas, refrafšu refanfifšanas lifest,
wafes gramatas, wofifofas, fufhrasfšu wofes
fifas, wafesfhes, afu wafes, fufers, mari
ginalas u. t. t.

**Drufas darbus preefifh gramatu
tirgotafcem:**

Profefinas, fufufafas, gramatas, fufufafas,
fufas, fufufas, fufufafas u. t. t., u. t. t.
lafu, fufem un wafu wafes.

Prifatns drufas darbus:

Wifitu fufes, fufufafas afifofas fufem un
afifita wafis. Rafis, fufis wafis un
fufufafafas fufes. Wafis wafis un
wafis un fufu wafis u. t. t.

Wef tam drufatawaf pefwefnafa

**gramatu un rafftamu fectu
pahrdotawa un seetawa,**

fufu wafis wafes wafes fufufafas, fufem un wafu fufas gramatas un
preefifh wafis wafes un wafis: wafes, wafes, afu wafis wafis un fufu
lafu. — Wafis un wafis wafis wafis, wafes wafis, wafes wafis.

Reklāma «Īstajā Baltijas kalendāra feļetonā» (Limbaži: Meļķīsis, 1895)

LNB Digitālā bibliotēka

L 37
236

Jaunekļu vadons,

jeb

padomādewējs

ā wineem dšihwē un weesibās jaušvedahs un kā jāizturahs, lai waretu reguht sawas izredzetahs pretmihlestību,

ar peelikumu:

Mahziba par deeweem, puķu waloda, krāsu waloda un izskaidrošana, wahrishanas un ehdeenu mākslas wehsture, rotaļas, u, t. pr.

no

Kastora un Pullukša.

Zehšis,

P. Liepiņa apgādienā.

K. Mačerneeka drufats.

54.

wihreescheem, lai nebuhtu japašaude prašta stiprums, dšihshanahs pehs augstakahm, swarigakahm leetahm un lai nebuhtu japašleef pehs seeweeschi wihšes teepigam, plahpigam, weenpušigam un geli gam.

War wahrdina „Tu“ leetaschannu.

Wahrdina „Tu“ leetaschana beedrigās sapulšes peeder pee eerashahm, kas ir izzehluschahs 19. gadu simtena pehdejās gadu desmitās. Agratās laikos zeetaku draudšibu slehšja tikai wānādās diwehšeles, kas jaw ten bija pašihstamas, un tikai pehs gadzem zitu preešchā sahla leetot uštizibu nošimejochō wahrdinu „Tu.“ — Tagad sweschi pašihstami, zilwe li katrs ar sawadahm domahm, jawni laudis, kas pahri reis redsejuschees teatri jeb ballē, jeb kas dšihwo netahlu weens no otra, pee wihna glahšes jeb pee kopā išturetahm breešmahm zel draudšibu un ušruma weens otru ar „Tu.“ Wineem naw ne jaušmas par to, zil laununa schis māšajs wahrdinsh wineem war padarit.

Lihds ar wahrdinu „Suhs“ suhd pehdeja peeklahjibas starpiba; godigs jauneklis pašemojahs par rupju beedri; wina širhi šaista un apkrauj ar wehleschanahm un pagehreschanahm wiltigais laundaris, sam zaur to ir dota teesiba, winam wisu ištahstihst. Tahdā wihšē jauneklis teef pamešts un netikumem. Katrs jauneklis lai fargajahs peenemt

Jaunekļu vadons, jeb padomādewējs kā viņiem dzīvē un viesībās jāuzvedās un kā jāizturās, lai varetu iegūt savas izredzētās pretmīlestību : ar pielikumu: mācība par dieviem, puķu valoda, krāsu valoda un izskaidrošana, vārīšanas un ēdienu mākslas vēsture, rotaļas, u,t.pr. / no Kastora un Pulluksa. Cēsis : P. Liepiņa apgādienā, [1882]. K. Mačernieka spiestuve.

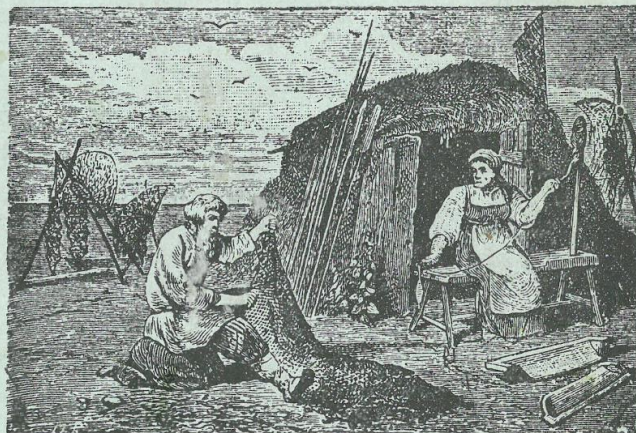
Grāmatizdevēja Jāņa Ozola (1859-1906) portrets un viņa
Cēsu grāmatveikala attēls.

No: Apīnis, Aleksejs. Latviešu grāmatniecība. Rīga, 1977.

J. Gobas-Alojeeča.

Behnu atpūhtas brihsdheem

I.

A. Pufchķina:
Swejneeks un siwtiņa.

Limbačhos 1904.

K. Pauzišča apgahdats un drukats.

Makša 10 kap.

A. Puschkina: Swejneeks un siwtiņa / [tulkojis J. Goba-Alojeetis]. Limbaži : K. Pauzisha apgahdats, 1904.

63
1297

Medus grahmatina.

Par medu, wiņa daščadu išteoto-
ščanu un uzglabāščanu

Ar wairak nckā pussimts rezeptem.

Dreekšč biteneekem un nebiteneekem,
weseleem un flimeem.

Sastahdijis D. Brukkschis.

Limbaščōs.

K. Pauzišča apgahdats un drukats.

Makša 15 kap.

Brūkšis, Dāvis. Medus grāmatina : par medu, viņa dažādu izlietošanu un uzglabāšanu.. Limbaži : K. Paucīša izd.

$\frac{6442}{174} \text{ m/f}$

**Waj drihkst un ir eespehjams
stahtees sakarâ ar garu walsti**

75% 9. XII 09.

Pehz mahžitaja H. Grosmana.
 Ed. Kaimiņš.

36854

Limbažhōs 1909.
 E. Pauzišča apgahbais un druktats

**Mana apgahdeenâ ispahkafchas
schahdas grahmatas:**

Behruu atpuhtas brihšheem

- I. Zwejueeks un siwtina. Puichtina. Mojeescha tult. 10 kap.
- II. Nošedšneeks. Šabellas Kaijer. Melna Alšchua tult. 7 kap.
- III. Klusajā nakti un Grahmatu wara. Kaš. Glinša un N. J. Erichstrutas. Melna Alšchua tult. 7 kap.
- IV. Muhtis un wehršis un Kur laime meklejama. Benito Perez-Galboja un Austrumu apofrišs. Melna Alšchua tult. 7 kap.
- V. Swehtku wakarâ nu Tai laikâ. A. Hedensjerna un Pasazina. Melna Alšchua tult. 7 kap.
- VI. Nguntina. Ši Norwegu dūhweš. Melna Alšchua tult. 4 kap.

Par dšeesmam nu dšeedašchanu. Mojeescha. Geweh-lans ihpašchi jaunibai 15 f.

Dšeedait tam Kungam jaunu dšeesmu. K. Bel-dawa. 50, 75 un 100 kap.

Latwijas kalnōs nu lejās. Mojeescha dšejoli 30 f.

Medus grahmatina. D. Bruhšicha. 15 kap.

Kā isaudšinat nu šagatawot šalmus pinumeem. J. Gobas-Mojeescha. Kopeetis wahrds laukšaimnees-keem un laukšaimneezibas beedrišam 15 f.

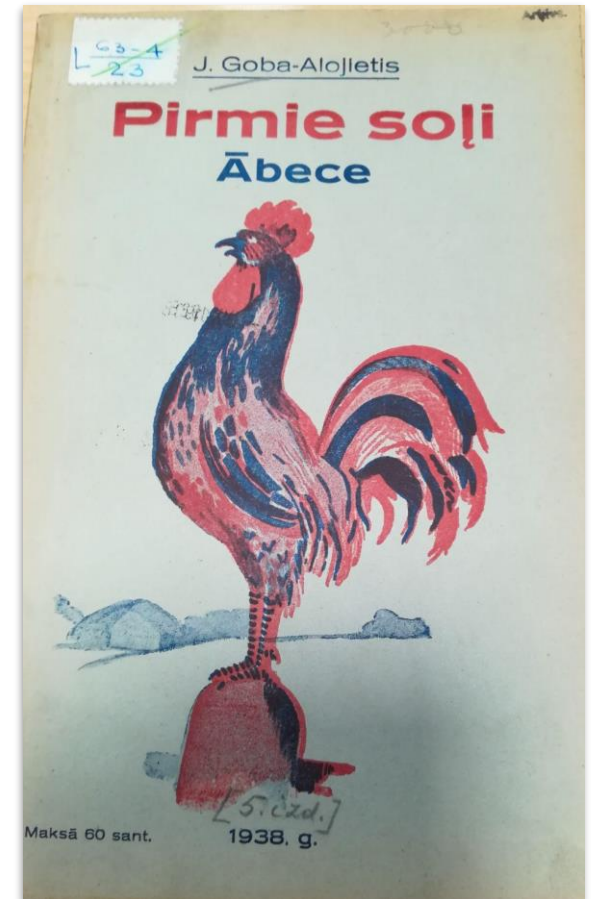
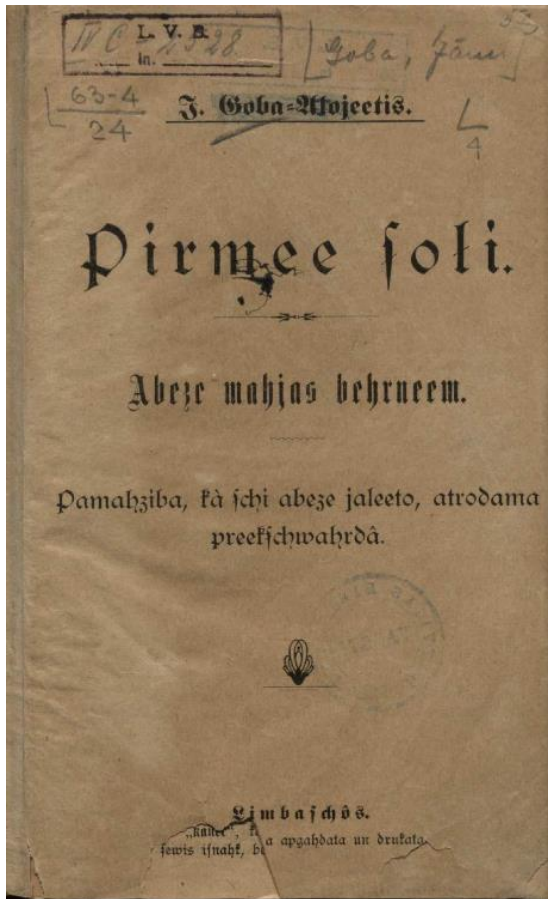
Sistematišks diktats. Rušša. Matša 25 kap.

Waj modernais zilwels war tizet bibelei. Pehz mahžitaja H. Grosmana — Ed. Kaimiņš. 6 kap.

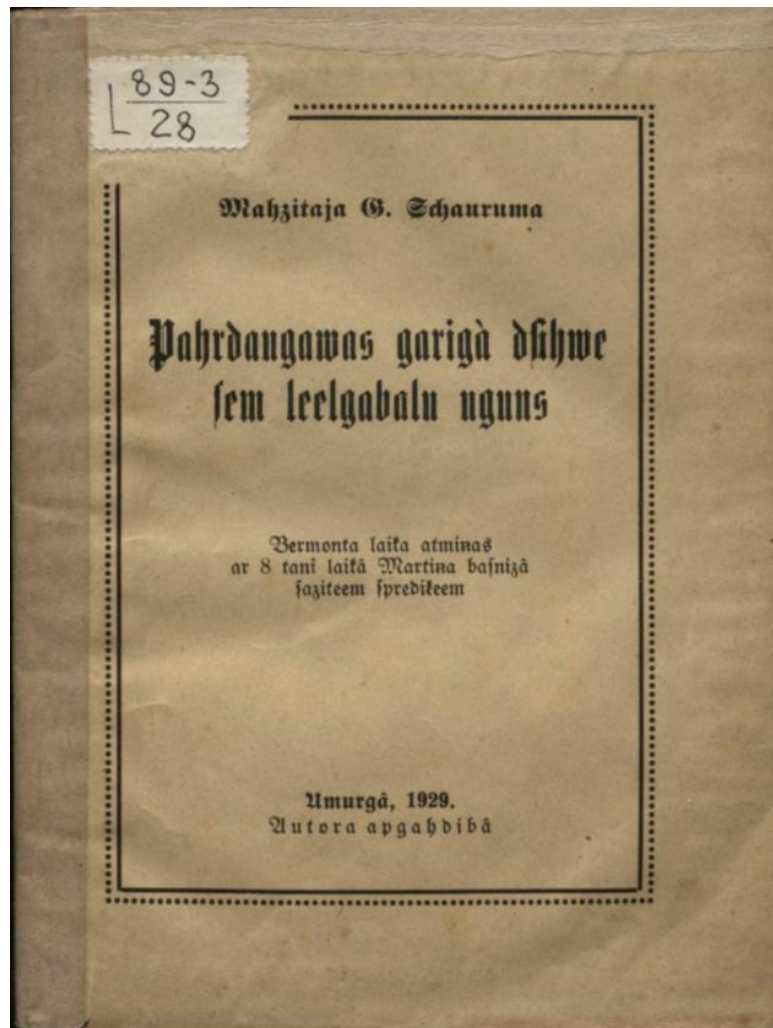
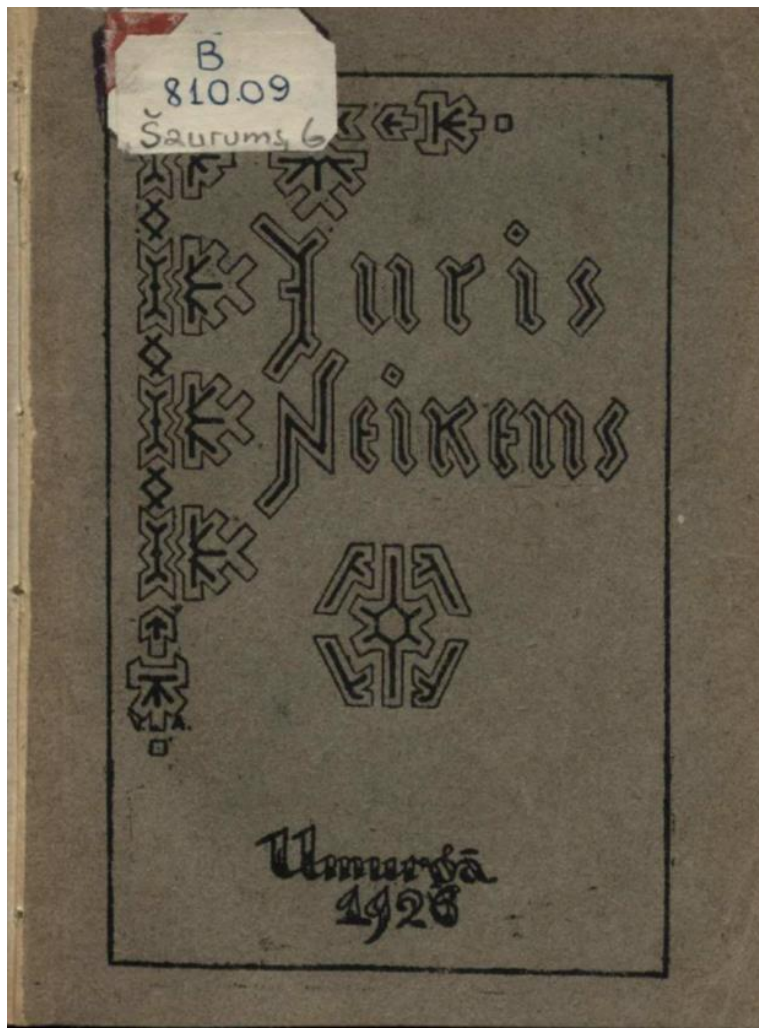
Waj drihkst un ir eespehjams stahtees šakarâ ar garu walsti. Pehz mahžitaja H. Grosmana — Ed. Kaimiņš. 7 kap.

K. Pauzits — Limbažhōs.

Kaimiņš, Eduards. Vai drikst un ir iespējams stāties sakarā ar garu valsti. Limbaži: Kārlis Paucītis, 1909.
 LNB Digitālā bibliotēka

Goba-Alojietis, Jānis. Pirmie soli: ābece mājas bērniem. Paucīša apgādā iznākusi vairākkārt. Attēlā - pirmais izdevums (1909), trešās, papildinātais izdevums (1922) un piektais izdevums (1938).
1909.un 1922. gada izdevumi - LNB Digitālajā bibliotēkā

G. Šauruma autorizdevumi, Paucīša spiestuvē Limbažos
LNB Digitālā bibliotēka

**Egabdajatees un lafeet labas
grahmatas!**

Sargatees no kaitigām

„Rakstu Avots” šajā veidā sniegs eeteizamo
grahmatu sakastu un iidevneežiba buhš peepali-
hšiga tās eegahdatees.

1. Bibeles.

Bibele weenfahjšā drehšju sehjumā . . .	Łs	4.—
„ drehšju sehjumā seltiā . . .	„	7.—
„ ahdas „ „ (leel. form.) „	„	9.—
„ leelā formatā . . .	„	15.—
„ leelu drušu . . .	„	18.—
Jaanā Deriba drehšju sehjumā . . .	—	70
„ „ mihtšā ahdas wahtā selt. „	„	3.60

2. Dšeefnu grahmatas.

Dšeefnu grahmatas drehšju wohtos . . .	Łs	4.20
„ „ „ selt. „	„	6.—
„ „ ahdas „	„	10.—
„ „ grešnā sehj. „	„	12.—

3. Špređiku grahmatas.

Velđawš, R. Dohes uš augišu! . . .	Łs	5.—
Plahmišš, A. Dohi man švehitiu Teju! . . .	„	5.—
„ „ Swaigšne, turā wees. „	„	5.—
Ščaurums, G. Pahrdaugawas garigā hšiwē. . .	—	.50
Štrodeliš, A. Dwehšeles slujee břiššči I.—IV.	ā	3.—
„ I.—II. un III.—IV. eešetās ā . . .	„	7.—
Štrodeliš, A. Dšihwes zēlā . . .	„	4.50
Suwat pee Lewiš, Deewiš. Dandšu autoru špred fi	„	5.—

67-3
683

Ly H
J. Neifena

**Waj dewitais bauflis
wehl spehkā?**

Ar mahššlineeka N. Kasparšona originalšihmejumem.

1933. g.
Iidevneežiba „Rakstu Avots”
Nr. 1.

909
1-69

A. Pipers.

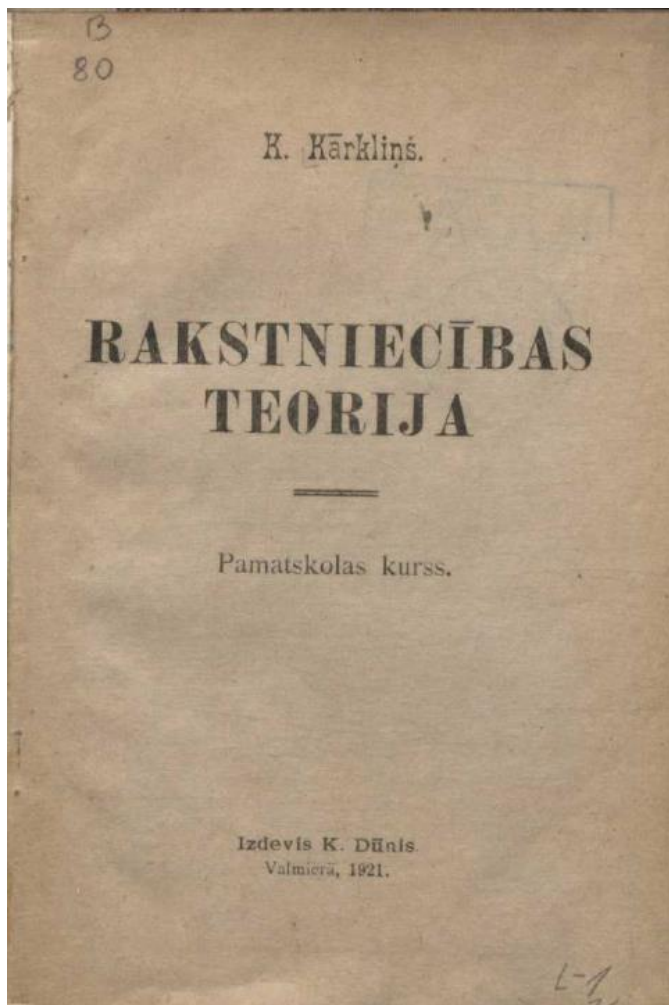
**Paschnahwibas sehrga, winas
zehloni un apfaroššana.**

Atmodas wahrds latwecšju tantai.

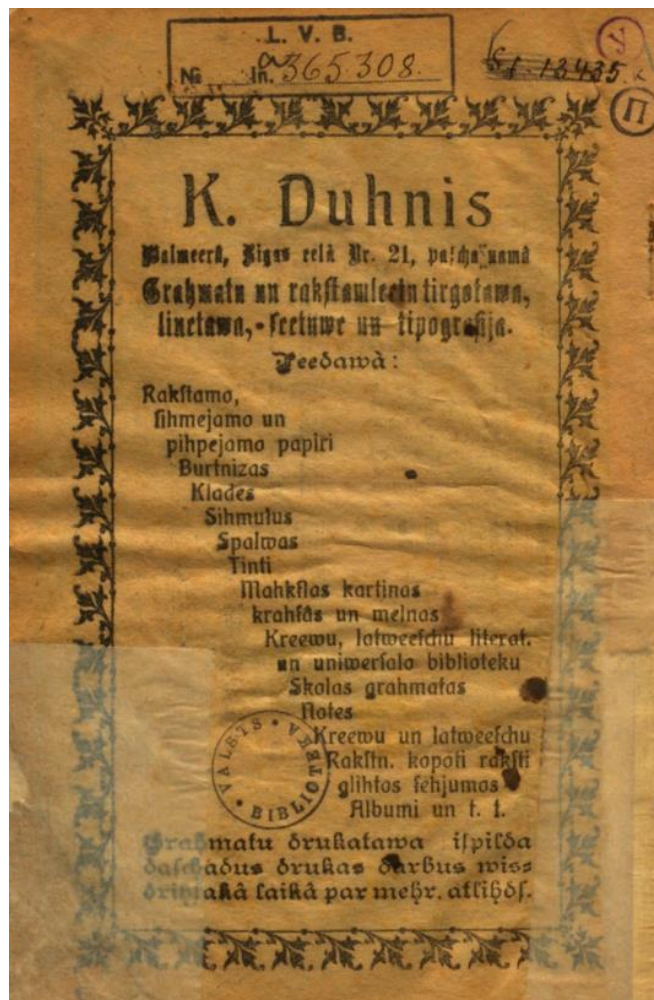

1933. g.
Iidevneežiba „Rakstu Avots.”
Nr. 6.

G. Šauruma sastādītās reliģiski beletristikās literatūras sērija “Rakstu Avots”, kas pirmajos gados iespiesta Paucīša tipogrāfijā

Kārklīš, Kārlis, Rakstniecības teorija :
pamatskolas kurss. Sestais izdevums. Valmierā ;
Cēsis : J. Dūnis
LNB Digitālā bibliotēka

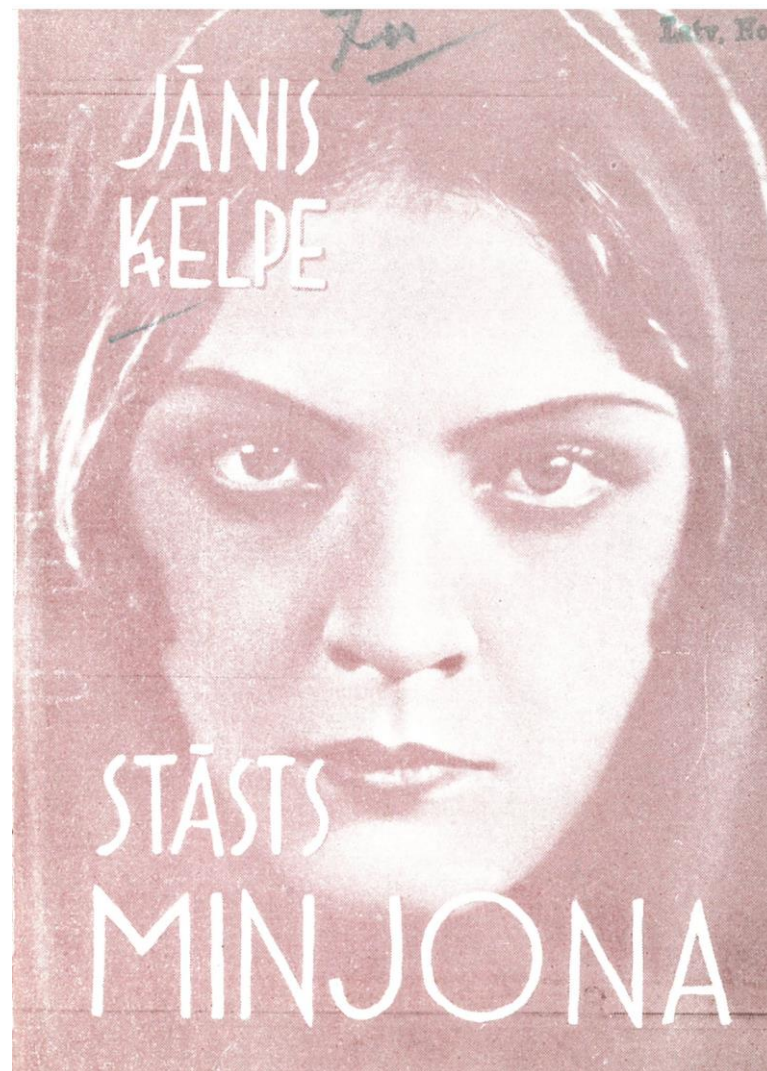

Jāņa (Kārļa) Dūņa uzņēmuma reklāma
"Vidzemes Kalenderī 1918. gadam"

LNB Digitālā bibliotēka

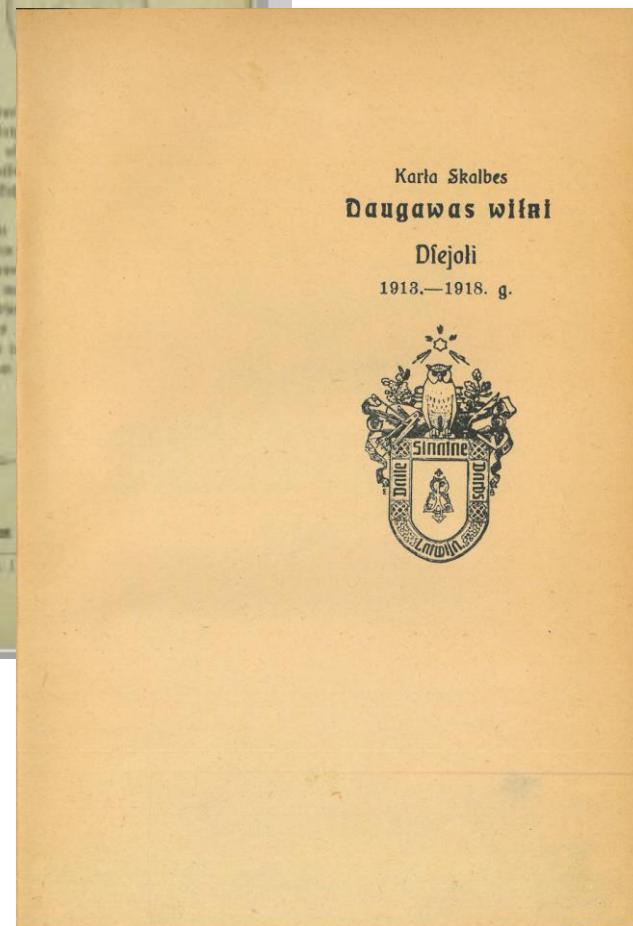
Ikšelis, Aivars. Valkas dižozols latviešu grāmatniecībā / Aivars B. Ikšelis ; [mākslinieks Gints Veilands]. [Valka] : Stalkers A IK, 2017

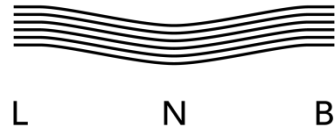
Viena no J. Rauskas izdotajām grāmatām neatkarīgajā Latvijas Republikā. Ķelpe, Jānis, Minjona : stāsts. Valka: J. Rauska, 1931

Ilustrēts latviešu prozas un dzejas krājums "Bura" (1917)

K. Skalbes patriotiskā dzejas krājuma "Daugavas viļņi" (1918) priekšlapa

Paldies par uzmanību!